

สารบัญ

ความเบื้องต้น.....	15
1. ระบบกฎหมายที่สำคัญ.....	15
2. หน้าที่ของรัฐ.....	17
3. บริการสาธารณะ.....	18
4. กฎหมายปกครองกับการศึกษา.....	20
บทที่ 1 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการศึกษา.....	21
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	21
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	24
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	26
4. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวกับการศึกษา.....	28
4.1 ความเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	28
4.2 ความเห็นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	31
บทที่ 2 กฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา.....	35
ส่วนที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา.....	35
1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	35
1.1 คำนิยาม.....	36
1.1.1 คำนิยามที่สำคัญ.....	36
1.1.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	37
1.2 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมาย และหลักการ.....	37
1.3 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา.....	38
1.3.1 สาระสำคัญของหมวดนี้.....	38
1.3.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	39
1.4 หมวด 3 ระบบการศึกษา.....	40
1.4.1 สาระสำคัญของหมวดนี้.....	40
1.4.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	42
1.5 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา.....	45

1.6	หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา	45
1.6.1	ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ	45
1.6.2	ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	55
1.6.3	ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน	58
1.7	หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา	59
1.7.1	สาระสำคัญของหมวดนี้	59
1.7.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	60
1.8	หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	60
1.8.1	สาระสำคัญของหมวดนี้	60
1.8.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	61
1.9	หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	62
1.9.1	สาระสำคัญของหมวดนี้	62
1.9.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	64
1.10	หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	74
1.10.1	สาระสำคัญของหมวดนี้	74
1.10.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	76
1.11	บทเฉพาะกาล	76
1.11.1	บทบัญญัติของกฎหมาย	76
1.11.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	77
2.	พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545	79
2.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	79
2.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	80
3.	พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551	82
3.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	82
3.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	84
4.	พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551	84
5.	พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551	85
5.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	85
5.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	88
ส่วนที่ 2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กรทางการศึกษา	90
1.	พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545	90
2.	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546	90

2.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	91
2.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	95
3.	พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	
	พ.ศ. 2551	118
3.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	118
3.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	120
4.	พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551	121
4.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	121
4.2	ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	126
5.	พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551	127
6.	กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	128
6.1	กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการบัญญัติให้เป็นส่วนราชการ	129
6.2	กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีการบัญญัติให้เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ	177
6.3	กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางของรัฐ	207
6.4	พระราชบัญญัติการบริหารส่วนงานภายในของ สถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2550	212
7.	กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การมหาชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	213
7.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542	214
7.2	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543	219
7.3	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พ.ศ. 2543	223
7.4	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2547	226
7.5	พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548	228
8.	กฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาโดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	230
8.1	พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542	230
8.2	พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496	231
8.3	พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537	232
8.4	พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540	232

8.5 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528	233
8.6 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542	233
8.7 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนวมินทราชินราช พ.ศ. 2553	233
9. กฎหมายว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาโดยเอกชน	240
9.1 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550	240
9.2 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546	256
ส่วนที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษา	272
1. พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546	272
1.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	273
1.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	280
2. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547	308
2.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	308
2.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	336
3. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547	350
3.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	350
3.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	363
4. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร และบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554	407
4.1 สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	408
4.2 ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา	416
ส่วนที่ 4 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ที่เกี่ยวกับการศึกษา	420
1. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 6/2558 เรื่อง การกำหนดตำแหน่งเพิ่ม และการแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่ง ลงวันที่ 17 เมษายน 2558	422
2. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 7/2558 เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภา คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการบริหารองค์การค่าของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ลงวันที่ 17 เมษายน 2558	423

3. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 8/2559
เรื่อง การบริหารจัดการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและ
ภาคเอกชน ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 426
4. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 10/2559
เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ในภูมิภาค ลงวันที่ 21 มีนาคม 2559 428
5. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2559
เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค
ลงวันที่ 21 มีนาคม 2559 433
6. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 23/2559
เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 435
7. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559
เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้สอย
ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2559 435
8. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 38/2559
เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ 10/2559 และคำสั่งที่ 11/2559 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2559 437
9. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559
เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาחרรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา
ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2559 437
10. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 73/2559
เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (เพิ่มเติม)
ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2559 441
11. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 1/2560
เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ
ลงวันที่ 10 มกราคม 2560 442
12. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 16/2560
เรื่อง การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ลงวันที่ 21 มีนาคม 2560 445
13. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2560
เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
ที่ 7/2558 ลงวันที่ 21 มีนาคม 2560 448

14. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560
เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ
ลงวันที่ 3 เมษายน 2560 449
15. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 27/2560
เรื่อง การพัฒนาการศึกษาของประเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2560 456
16. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 29/2560
เรื่อง การส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูง
จากต่างประเทศ ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2560 458
17. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 37/2560
เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษา
ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2560 459

บทที่ 3 การฟ้องคดีต่อศาลปกครองในข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการศึกษา..... 463

ส่วนที่ 1 ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง 463

1. คู่พิพาทในคดีปกครองจะต้องเป็น “หน่วยงานทางปกครอง” หรือ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” 463
 - 1.1 “หน่วยงานทางปกครอง” ที่อาจเป็นคู่พิพาทในคดีปกครองได้ 463
 - 1.2 “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ที่อาจเป็นคู่พิพาทในคดีปกครองได้ 465
2. คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง 466
 - 2.1 คดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกับมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (1) 466
 - 2.2 คดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2) ประกอบกับมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (2) 468
 - 2.3 คดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) ประกอบกับมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (3) 468
 - 2.4 คดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) ประกอบกับมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (4) 468
 - 2.5 คดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (5) ประกอบกับมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (5) 470
 - 2.6 คดีตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (6) 471
3. คดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด 471
 - 3.1 คดีตามมาตรา 11 (1) 471
 - 3.2 คดีตามมาตรา 11 (2) 472
 - 3.3 คดีตามมาตรา 11 (3) 473

3.4	คดีตามมาตรา 11 (4)	473
4.	คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง	473
4.1	คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของกฎหมาย	473
4.2	คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามแนวคำวินิจฉัย ของศาลปกครองหรือของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล	474
ส่วนที่ 2	ข้อพิจารณาเบื้องต้นเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง	476
1.	คำฟ้องต้องมีเนื้อหาครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้	476
2.	ผู้ฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี	476
3.	ก่อนการฟ้องคดีในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้ ผู้มีสิทธิฟ้องคดี จะต้องดำเนินการโต้แย้งคัดค้านต่อคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ ของฝ่ายปกครองให้ครบขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เสียก่อน จึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้	477
4.	คำฟ้องต้องยื่นภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี	478
5.	การฟ้องคดีที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ผู้ฟ้องคดีต้องชำระ ค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วน	486
6.	การฟ้องคดีต้องไม่เป็นการฟ้องซ้อน ดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ หรือฟ้องซ้ำ	486
ส่วนที่ 3	แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองในคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	488
1.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการศึกษา	488
1.1	กรณีจับสลากเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	488
1.2	กรณีการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ในระบบกลาง	489
2.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา	490
2.1	กรณีการให้ออกจากการเป็นนักเรียน	490
2.2	กรณีการนำข้อสอบออกไปเผยแพร่นอกห้องสอบ	491
3.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการสอบและการประเมินผลการศึกษา	493
3.1	กรณีการพิจารณาให้ได้รับเกียรตินิยม	493
3.2	กรณีการใช้ดุลพินิจของอาจารย์ผู้สอนปรับลดคะแนนดิบ ของนักศึกษา	494
4.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษา	495
5.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการถอนการอนุมัติปริญญา	496
6.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการการศึกษา	497
6.1	กรณีการอนุมัติให้จัดพิมพ์ตำราเรียน	497

6.2	กรณีการเก็บค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	497
6.3	กรณีการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่ได้	
	ประชาสัมพันธ์ไว้ต่อสาธารณชน	498
6.4	กรณีการเปิดการเรียนการสอนก่อนได้รับอนุมัติจาก	
	คณะกรรมการการอุดมศึกษา	499
6.5	กรณีการจัดการศึกษาแบบผสมผสานอาชีวศึกษา	499
7.	แนวคำวินิจฉัยในคดีที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล	
	ของข้าราชการครู	500
7.1	กรณีสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอื่นเป็นการชั่วคราว	500
7.2	กรณีสั่งย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียน	501
7.3	กรณีสั่งเลื่อนตำแหน่งโดยมิได้ให้ผลย้อนหลังไปถึง	
	วันที่มีคุณสมบัติครบถ้วน	502

For educational use and reference only